

Nro. 50.

**A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből Kedden Junius 22-ik napján 1813-dik
esztendőben.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Prusszai Birodalom.

A hadakozó Fejedelmek közt szerzett fegyverszűnést következő hirdetmény által adta a' Fels. Prusszai Király a' maga jobbágyinak tudtokra: Fegyverszűnéssel kínált meg minket az ellenség, mellyet én az én Fels. Frigyesemmel Julius 20-ik napjáig elis fogadtam. Ezt pedig azért miveltem, hogy az a' nemzeti erő, mellyet az én népem most igen díséretesen mutatott, tökéletesen kifejtődzön. A' fáradhatatlan munkásság, és szüntelen való iparkodás által érhetjük mi azt el. Még eddig számosabb volt nálunk az ellenség, csak nemzeti betsületünket nyerhettük vissza, hasznunkra kell ezt a' rövid időt fordítani, hogy elég erősek lehessünk;

C c c

100

hogy mástól való függetlenségünket is vissza nyerhessük. Legyetek feltételekben álhatosak, vessétek bizodalmatokat Királyotokba, fáradhatatlanul munkálódjatok, ilyen módon ezen szándékunkat is elérjük." — *Költ Felső Gröditzben, Schweidnitz mellett, Junius 5-ik napján, 1813. eszt.*

Fridrik Wilhelm.

A' mint a' közönséges levelek jelentik Neumarktban, Cseh Orzágnak Pilseni Kerületjében és Gróf *Stadion* uradalmához tartozó mező városban (Neoforumban) gyűltek össze a' fegyverszűnésbéli Commissariusok a' békesség eszközlése végett. — A' múlt Majus 26-ik napján a' Fels. Orosz Császár, a' Prussziai Király, Gróf *Stadion* Austriai, Báró *Hardenberg* Prussziai miniszterekkel, *Cathcart's Stuart* Anglus Lordokkal, és a' *Braunschweig-Oelsi* hertzeggel *Jauerben*, alsó Sziléziának Boroszlóhoz hét mértföldre fekvő kastélyában vóltak. Az Orosz Ármádának fő hadi szállása Junius 2-ik napján *Reichenbachban* Schweidnitztől két mértföldre vólt, Az egyesült Orosz és Prusszus ármáda a' Sziléziai erősségekhez láttatik támaszkodni. — Az Orosz hadi seregek Landshuttól Liegnitz felé nyúlnak ki.

Boroszlóból így írnak: Tegnap reggel, úgy mint e' folyó Junius első napján a' Fr. Generál *Gr. Lauriston* Eő Excellentiája fő vezérlése alatt a' Frantzia Csász. Kir. hadi seregek leg szebb rendben városunkba bájöttek. Számos ide való lakosok szabadon, és minden félelem nélkül nézték őket, 's annál nagyobb tsendességgel, mivel előre hallották, hogy azon hadi seregek mindenütt tsendesen viselték magokat, sohol

senkinek semmi kárt nem tettek, és az ide való polgári előjárók is olly intézeteket tettek, hogy semmi rendetlenség se essen. — Mi annyival nyugottabb elmével vagyunk, mivel Fr. Császár Eő Felsége a' mi hozzá küldött deputatusinkat arról bizonyosokká tette, hogy a' Boroszlói lakosokat, mind személyekre, mind vagyonaikra nézve a' maga oltalma alá fogja venni.

Ezek a' Frantzia truppok a' fegyverszűnés meghatározása szerint, Junius 11-ik napján Boroszlóbból kimentek.

Az Albis folyóvíz alsó részéről.

Hogy Hamburg városát a' Frantzia hadi seregek a' múlt Pünköst Havának utolsó napján elfoglalták legyen, már a' 49-ik Kurirnak 678-ik lapján megjegyeztük. Ezt a' történetet más külföldi közönséges és magános levelek is említik és megerősítik. Ebből a' városból jött, és a' Brémai Fr. újságoknak 31-ik darabjában előforduló tudósítások következő módon adják e' dolgot elő:

Május 29 ik napján Zollenspicker felől erős puska lövöldözés hallatott. Tsak hamar értésünkre esett, hogy minden passusokon erőt vettek a' Frantziák, és hogy az ellenséget Boitzenburg felé üzték. Este felé egynéhány batallionokat láttunk hozzánk bémarsirozni, a' kik minden közönséges piatzokat, helyeket, és őrállásokat elfoglaltak. Azolta egy pillantat sem múlt el, mellyben városunkban Frantzia seregek ne jöttek volna bé. Ma, délután 4 órakor, az Eekmühli hertzeg (Marsal Davoust olv. Davu) Generális Gubernator, és Generál Lajtinaqt Vandamme. 35

batallion gyalogságot megmustráltak. A' fegyveres tárházban 150, a' sántzokon pedig 80 ágyúkat találtak. Minden készülétek leg jobb állapotban vannak. — A' Hamburg körül kezdetett munkák, mellyekhez olly véggel fogtak vala, hogy abból valóságos erősséget tsinállyanak, igen nagyok, mellyeknek látásán minden katonák elbámúltak, és most úgy nézik Hamburgot, mint valóságos erősséget.

A' Frantziáknak Hamburg városába lett bé menetelek után mingyárt két parantsolatot adott ki anák mostani Generál Gubernátorja az *Eckmühli* hertzeg. Az *elsőnek* foglalatlja ezekből áll: Minden Hamburgi lakosoknak parantsolatik, hogy minden Februárius 24-ik napján ottan kiadott paskilusokat, írásokat, idegen vagy nem engedtetett újságleveleket, festett és rézre mettzett képeket, és versezeteket adjanak bé minden halasztás nélkül a' fő politzia directiónak. A' ki ennek a' parantsolatnak nem engedelmeskedik, vagy a' ki azt egészen bé nem tellyesíti, hanem azok között valomit magánál meg hagy, keményen megbüntetődjék." — *Költ Hamburgban Május 31-ik napján, 1813 ik esztendőben, a' Aubignose, Generál Policia Director.*

A' *második* ez: Az *Eckmühli* hertzegnek parantsolatjához képest, minden Hamburgban lévő idegeneknek megparantsolatik, hogy 24 óra elforgása alatt, a' közönséges Policia Directionál jelennyen meg, magát legitimálja (az az, hiteles írással mutassa meg, mitsoda dologban járó ember legyen), melly esetben, ha lehetséges lehet, az ott való maradásra engedelmet fog nyerni. — Minden tulajdonosoknak, házaikat bérbe

kiadóknak, vendég fogadóknak meg tiltatik, hogy egy idegent se vegyenek fel, a' ki a' Hamburgba való megmaradásra engedelem levelet nem mutathat. — Az utólsók eránt kiadott rézibb rendelkezéseknek ismét erő adatik. — Minden ezen parantsolatot megtörők megbüntettetnek, és rendkívül üldöztetnek." — *Költ Hamburgban, Május 31 ik napján, 1813. — d' Aubignose Generális Politia Director.*

A' Hamburgi legújabb történeteket az onnét Berlinbe ment utasoknak beszédjek után következőképen adják elő a' Berlini 3-ik Juniusi újság levelek: „Május 29-ik napjának estéjén, az Altonában lévő Danus Kommendánstól olly tudósítást vett Orosz Cenerál *Tettenborn*, hogy a' Dániai óltalom alatt Frantzia hadi seregek fognak Hamburgba bémarsirozni. Mivel a' Frantzia és Danus hadi erőnek való ellentállásra Generál *Tettenborn* magát elegendőnek lenni nem érzette, és ha érzette volna is, azon városra nézve ez az ellentállás bizonyossan ártalmas és veszedelmes lett volna: meghatározta magában, hogy azt, annak környékével együtt azon éjjel oda hagyja, egyszersmind ezen kéntelenségből folyó lépéséről, egy nyomtatott hirdetménye által az oda való polgárságot tudósította, mellyben a' polgári katonaságot kötelessége alól feloldozta, és minden polgári gárdistának szabad tettzésére hagyta, hogy a' maga személyes bátorságára gondot viseljen."

„Még víradta előtt kimarsiroztak onnét az Orosz hadi seregek, a' városi régi őrző katonák hirtelen öszvehívtak, és a' város kapuit elfoglalták. Az Orosz seregeknek kimarsirozások, és

a' Frantziáknak oda lett bemenetelek közt való időben attól tartottak a' városbéliiek, hogy a' népnek sepreje mindenféle rendeletlenséget fog elkövetni; de szerentsére tsendességben maradt. — Dél felé 5000 főből álló Dánus hadi sereg, számos ágyúkkal marsirozott bé azon városba, és előre való gondviselésből a' nevezetesebb útzáakra ágyúkat vonattak ki. — A' következő napon déltájban a' Frantziák is oda érkeztek, a' kik az Álbisnak több pontjain számos hajókon mentek és szállottak ott ki, de estélig a' kapuk előtt maradtak. Akkor osztán ki marsirozván a' városból a' Dánusok, mingyárt Frantziák mentek oda bé. Velek együtt az előbbeni Frantzia tisztviselők közzül is sokan vissza tértek. Sok polgárok a' Holsteini hertzogségbe költöztek, mindazáltal az otthon maradtak semmi bajt és sérelmet nem szenvedtek. De hogy közönséges és nagy a' szomorúság, és hogy minden kereskedés megtsökkent légyen, akárki is képzelheti."

Továbbá így szólnak a' Berlini közönség újság levelek: A' Frantziáknak Hamburgba lett bemenetelek után, épen most vettük leg elsőben a' Hamburgi, ily tzim alatt írattnak szokott újság leveleket leg elsőben: *Hamburger unpartheischer Correspondent*, de nem az előbbi, hanem a' következő tzim alatt: *Journal du Département des Bouches de l' Elbe*, az az, *Az Álbis torka mellett lévő osztálynak Zsurnálja*. Ebben az új Hamburgi Correspondensben, minden hivatal szerént való tudósítások Frantzia és Német nyelven adattatnak ki.

A' Lipsiai 31-ik Májusi újság levelek szerént a' Fels. Dániai Király VI. Fridrik a' Holsa-

ziában lévő Generálissainak olly parantsolatot küldött, hogy azon herizegségben lévő hadi seregei az Eckmühli hertzeg vezérlése alá bízattassanak.

Hadi Történetekről való Tudósítás.

A múlt posta napon költ 49-ik Kurirnak 682-ik lapján félbe maradt hadi tudósításnak folytatása.

Május 22-ik napján, reggeli négy órákor ki indult a' Fr. ármáda; az ellenség az egész éjjel minden úton, és minden felé futott, leg első álló helyére Weissenbergen túl bukkantak reájok a' győzedelmesek, és a' Reichenbachi tetőkön túl kezdett az ellenség ellent állani, és még akkor a' Frantzia lovasságot nem is látta. Generál *Lefebure Desnoue* (olvasd *Lefebür Denüett*) 1500 Lengyel lántsás veres gárdistákkal a' Reichenbachi mezőségen az ellenség lovasságát megtámadta, 's hátrább verte. Úgy vélekedvén az ellenség, hogy ezek csak magánossan légyenek, egy lovas osztályt ellenek küldött, 's azután lassanlassan több osztály seregek is verekedésbe elegyedtek. Azután Generál *Latour-Maubourg* 14000 főből álló seregével, a' Frantzia és Szakszoniai vasas regimentek is segítségekre mentek a' Lengyel lántsás gárdistáknak, a' kiknek látásán tsudálkozván az ellenség, a' ki úgy vélekedett, hogy nekünk kevés lovasaink legyenek, magát nagy zűrzavarban vissza húzta. Az említett Lengyel gárdisták töbnire Párisi és azon környékbéli önként vállalkozott ifjakkól állottak, a' kiket nagyon megdítértek *Lefebüre-Desnouettes*, 's *Colbert* Generálisok, és az ő Obersterek. — Ebben a' lovas ütökzeiben *Bruyere* Generálisnak, a' könnyű lo-

vasság igen derék vezérjének mind a' két lábát az ágyúgolyóba elszakasztotta.

Generál *Reynier* a' Szakszoniai corpussal a' Reichenbachon túl fekvő tetőkre ment, és *Hottendorf* nevű faluig űzte az ellenséget. Noha a' rendkívül való terhes és hosszas marsirozás, és azon sok strapatzia is, mellyeket a' Fr. hadi seregek szenvedtek, meg is háltak volna Görlitzben, ha az ellenség ezen város előtt lévő tetőkre hátul járó seregét nem postirozta, az az, ki nem állította volna, mellynek a' mi bal szárnyunkal való megkerülésére ha egy fél nap nem kívántatott volna. Erre nézve a' Császár letelepedni parantsolt minket. A' 20, és 21-ik Májusi verekedésekben *Franquemont* és *Lorencez* Württembergi Generálisok sebbe estek; a' mi veszteségünk e' két napon 11 — 12 ezer hóltakra és sebbe estekre ment.

Midőn Majus 22-ik napjának estéjén, két órakor a' Friauli hertzeg (*Marsal Duroc*) a' Trevisoi hertzeggel (*Mortier Marsallal*), és *Kirchner* Generálissal együtt egy kis dombon állott és beszélgetett volna, az ellenségnek egy ágyúgolyó-bissza a' Trevisói hertzeg mellett elsúrolván, a' Friauli Hertzegnek a' hasát elszakasztotta, *Kirchner* Generált pedig egy szempillantásban megölte. Az elsőbb t. i. *Marsal Duroc* halálosan meg-lévén sebesítve, azután 12 óra múlva meg is hólt. — Mihelyt a' vgyázó katonák kiállítottak, és az ármáda is a' szabad levegő alatt letelepedett volna, a' Friauli hertzeg látogatására ment *Napoleon* Császár, a' kit elméjén lenni, és hideg vért mutatni talált. A' hertzeg a' Császár kezét megszorítván, a' maga ajakához vitte, a'

így szólt: *Egész életemet a' Felséged szolgálatjára szenteltem, és csak azért vesztetem azt elnem örömet, mivel még hasznára lehetett volna Felségednek.* — Duroc, így szólt hozzá a' Császár, még más élet is van, oda megyen Kigyelmed, hogy engemet ott várjon, ott fogjuk valaha egymást meg látni. — Igen is, felele Duroc, így fog az 30 esztendő múlva lenni, minekutánna t. i. Felséged minden ellenségeinken győzedelmet fog venni, és hazánk reménységét bétellegesíti. En mindenkor betsületes ember módjára éltem; senki semmi rosszat nem vethet szememre, reménylem, hogy Felséged az én árván maradandó leányomnak édes atya fog lenni. A' Császár jobb kezével Duroc Marsalt tartván, bal kezére pedig annak fejét hajtván, mély halgatással nézett reá egy fertály óráig. A' Marsalt ismét meg szólalván így szólt: *Felséges Uram, mennyen el Felséged, mert jól tudom, hogy ez a' szomorú játék Felségednek fájdalmat okoz.* — A' Császár a' Dalmátziái hertzegré, és a' fő lovász mesterre (Soult és Caulincourt Marsalokra) támaszkodván a' Friauli hertzegré el hagyta, 's ennél egyebet: kedves barátom: *ilyen boldogúl, nem szólhatott.* — Onnan a' maga sátorába menvén, egész éjjel senkit sem bötösátott magához.

Majus 23-ik napján, reggeli 9 órakor, General Reynier Görlitzbe bé ment, és minekutánna a' Neisz folyóvízre hidakat tsináltatott volna, azon az ármáda által ment. Azon napnak estéjén a' Bellunoi hertzeg (Marsal Victor) Botzenberg felé indúlt; Gróf Lauristonnak fő hadi szálása Hochkirchenben vólt. Gróf Reynier Trotskendorf előtt a' Laubani országosúton; Gr. Ber-

trand azon helység megett, a' Tarenti herczeg pedig (*Marsal Macdonald*) Schönberg felé állottak. Maga a' Császár Görlitzben volt. Az ellenség sok írással egy postát küldött Görlitzbe, úgy hiszik, hogy fegyver nyugvás végett.

Az ellenséges ármáda Bunzlaun, és Laubanon által Sziléziába hátrált, az egész Szakszonia meg menekedett tőlle, és Majus 24-ik napján Sziléziában leszen a' Fr. ármáda. Sok tábori bútort meg égetett, és sok erősséget a' levegőbe vettetett az ellenség, sok sebeseket hagyott hátra a' körülbelől fekvő falukon. A' kiketszerekereken és taligákon tovább vihetett, azokat bé nem köttette. Ezeknek a' sebesekek számát 18 ezerre teszik a' lakosok, 10 ezernél több esett kezünkbe. — Görlitz városa, mellynek lakosi 8 vagy 10 ezerre mennek, mint szabadítójakat, úgy fogadták a' Frantziákat. — Drézda városa, és a' Szakszoniai Ministerek szorgalmatossan folytatták az ármáda eleségéről való gondviselést, és soha sem volt annyi mint most. Noha sok munitzió elromlott; még is mindazáltal a' Torgau-i és Drézdai ágyúöntő műhelyek elegendőt szolgáltatnak az ármádának, *Sorbier* Generális-hoz is elég jön Frantzia Országból.

Glogauból, Küstrinből, és Stettinből is (a' melly erősségekben tudniillik még most Fr. katonai őrizetek vannak) tudósításokat vettünk, ezek az erősségek mind jó állapotban vannak. — A' *Würsoheni* verekedésnek leírása, annak tsak rövid ábrázolatja. Azokat a' tudósításokat, mellyekben foglaltatnak azok a' tisztek, katonák és corpusok, a' kik abban a' verekedésben mago-

kat megkülömböztették, most gyűjti össze a' Generál Stáb. — A' 22 ik Májusi Reichenbachi kis tsatában, bizonyos tudósítást vettünk arról, hogy a' mi ifjú lovas katonáink, ha egyenlő számmal vannak az ellenséggel, mindenkor győzedelmet vesznek rajtok. Mivel az ellenség az ütközet elől minden zászlóit el szokta rejteni, azok közül egyet sem nyerhettünk el; ágyút is csak 19-et nyerhettünk, a' többit és minden puskaporos talyigáit a' levegőbe vettette az ellenség. A' Császár a' maga lovasait mind addig reservába, az az, tartalékba fogja tartani, míg nagyobb számmal leszen, és meg fogja kémélleni. — *Vége ennek a' hosszas és környúlállásosan előadott hívatat szerint való Franizia tudósításnak.*

Német Birodalom.

A' fegyverszűnésnek kezdetétől fogva, a' Drézdai tudósítások szerint, sok féle hírek repdesnek a' Publicumban. Némellyek azt állatják, hogy a' békességet munkálódó meghatalmazott követek Drézdában, mások, hogy Prágában, ismét mások, hogy másutt fognának össze gyűlni. — A' sebes és beteg katonáknak száma, azon tudósítások szerint, annyira megsaporodott, hogy helyet sem lehet azoknak találni, hanem barátokat, az az deszka kunyhókat kellett nekik a' mezőben tsinálni. — Nagy szerentsére szolgál a' mi egészen kiüresült hazánknek az, hogy Cseh Országból szabad az életet kihozni, és hogy a' Frantzia Ármáda a' mindennel bővölködő alsó Sziléziában fekszik.

Ugyan onnan, tudniillik Drézdából írják, hogy *Napolcon* Császár, e' folyó Juniusnak 10-

ik napján, reggeli öt órákor, a' Frantzia Ármádától oda érkezett légyen, és hogy a' Fridrik nevezetű külső városban, a' Szakszoniai Kir. Kabinetbéli miniszternek és Fő Lovaszmesternek *Marcotini* Grófnak ott lévő kertjébe szállott bé, mely előre el volt számára készítve. Del előtt 10 órákor minden városbeli harangok megvonattak, és számos ágyú durrogott. A' Szakszoniai Király Eő Felsége még azon nap, 12 órákor tiszteletére ment a' Frantzia Császárnak.

A' Frantzia Monitörnek 8-ik Juniusi darabja szerint azok az 50 ágyúvonó és több muizziós szekerek, mellyek a' Frantzia földről az Ármadához menni akartak, de a' tábori úttól eltérvén, Augsburghól Bajreuth felé mentek, Zwickau és Chemnitz közt a' száguldozó ellenségtől megtámadtatván, attól elfogattak, és 200 embert, 300 darab lovat, 7 vagy 8 ágyút, és sok bagázsias szekeret elvesztettek. Ezek ellen oly parantsolatot adott ki *Napoleon* Császár, hogy mivel az eleikbe szabott katona útról eltértek, idéztessenek katonai ítélőszék eleibe, és akár Generális, akár hadi Commissariusok legyenek annak okai, a' hadi törvény szerint kemeyen büntetessenek meg. A' katona út Augsburghól Würzburgon és Fuldán keresztül volt rendelve.

Fr. Generál *Poinsot*, a' ki 400 főből álló lovassággal marsirozott el, Braunschweigban Hála szomszédtságában 7 vagy 8 száz ellenséges lovasoktól megtámadtatott, és 100 emberével együtt fogságba esett; 200 kozzúlok Lipsiába vissza ment.